

Beslut om utökning av Orsberget-Malmmyrbergets naturreservat i Gagnefs kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken att Orsberget-Malmmyrbergets naturreservat, ska ha den utökade geografiska omfattning som framgår av bifogad karta, bilaga 1. Reservatets utökade gränser märks ut i fält.

Orsbergets-Malmmyrbergets naturreservat inrättades av Länsstyrelsen 2024-10-28, dnr 511-3283-2017.

För den tillkommande delen ska beslutet om att bilda Orsberget-Malmmyrbergets naturreservat gälla i sin helhet med syfte, skäl och föreskrifter enligt 7 kap. 5 §, 6 § och 30 § miljöbalken, samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. se bilaga 2.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservats området.

Länsstyrelsen fastställer vidare skötselplanen, bilaga 3, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Skötselplanen omfattar hela naturreservatet som framgår av bifogad karta, bilaga 1.

Naturvårdsförvaltare ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Uppgifter om naturreservatet efter utökningen

Namn	Orsberget-Malmmyrberget
Kommun	Gagnef
Län	Dalarna
NVR id	2051538
Natura 2000-beteckning	Ingår ej i nätverket
Lägesbeskrivning	Naturreservatet ligger någon kilometer söder om Bäsna i sydöstra hörnet av Gagnefs kommun.
Huvudsaklig karaktär	Barrnaturskog
Förvaltare	Länsstyrelsen i Dalarnas län
Fastigheter	Bäsna 3:19, Bäsna S:10, Bäsna 8:10, Bäsna 18:6, Bäsna 20:16, Bäsna 24:20, Bäsna 28:19, Bäsna 26:8, Bäsna 47:12
Rättigheter	Officialservitut med ändamål skogsbrukskörslor till förmån för Bäsna 18:6 och 19:7
Areal (ha)	Total areal: 105,5 Landareal: 105,4 Vatten: 0,1 Produktiv skogsmark: 97,5 ha

Beskrivning av ärendet

När det ursprungliga reservatet beslutades 2024-10-28 var inte ersättningsförhandlingarna för alla tilltänkta marker klara. Att länsstyrelsen då valde att instifta naturreservatet följde Naturvårdsverkets nya riktlinjer om att beslut om bildande bör ske relativt kort tid efter att ersättningsförhandlingar slutförts.

I och med att de återstående förhandlingarna om ersättning nu är slutförda så tas ett beslut om att utöka reservatet. För hela den yta som omfattas av naturreservatet, inklusive utökningen, så har markåtkomsten lösts i form av intrångsersättning, vilket innebär att all mark fortfarande är i privat ägo.

I detta beslut fastställs även en skötselplan som beskriver skötseln av hela det beslutade område som framgår i bilaga 1.

Ett förslag till beslut remitterades i maj 2026 till berörda sakägare, myndigheter, Gagnefs kommun samt ideella föreningar.

Jägareförbundet Dalarna framför i sitt yttrande att de är positiva till olika åtgärder för att skydda naturområden som av olika anledningar

är skyddsvärda. De framför vidare att i det aktuella ärendet finns inga påtagliga inskränkningar i rätten att bedriva jakt.

Skogsstyrelsen framför att de ser positivt på att naturvärdena i området skyddas långsiktigt och tillstyrker förslaget till bildandet av naturreservatet och dess skötselplan.

Svenska kraftnät meddelar att de anser att tidigare lämnade synpunkter har beaktats och har därför inget att erinra.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) framför i sitt yttrande att deras kartläggningar, som i regel innebär undersökning av berggrund och kan inkludera provtagning och/eller geofysiska mark- eller flygmätningar, ger obefintlig eller försumbar skada på mark och omgivning. SGU framför följande önskemål: "För att minimera myndigheternas administrativa börda är det önskvärt att det tydligt framgår av reservatsföreskrifterna att denna typ av verksamhet, när den utförs av statlig myndighet (dvs. SGU) med uppgift att undersöka landets geologiska beskaffenhet, ska undantas från A och C föreskrifterna." SGU hänvisar även till sitt tidigare yttrande som gjordes i samband med det ursprungliga reservatsbeslutet.

I det ursprungliga reservatsbeslutet (se bilaga 2 till detta beslut) redogör Länsstyrelsen för motiveringen till att ovan nämnda verksamheter inte undantas från föreskrifterna: "Angående SGU:s önskemål om att viss undersökningsverksamhet ska tillåtas så delar Länsstyrelsen SGU:s uppfattningen att det finns undersökningar som kan genomföras utan att bryta mot naturreservatsföreskrifterna eller påverka syftet med naturreservatet medan mer fördjupade undersökningar kan innebära en påverkan på mark, vegetation och arter. Länsstyrelsen anser det inte lämpligt med generella undantag från föreskrifterna när åtgärdernas typ och omfattning inte är kända i förväg. Med stöd av 7 kap. 7 och 26 §§ miljöbalken kan dispens medges från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl och är förenligt med föreskriftens syfte."

Länsstyrelsens bedömer fortfarande, med stöd av Naturvårdsverket, att undantag till föreskrifter, som medför att en verksamhet som kan strida mot syftet med ett reservat tillåts, inte kan meddelas. De redan beslutade föreskrifterna kommer inte att ändras i och med detta beslut om geografisk utökning.

Motivering till beslutet

Se ursprungsbeslutet, bilaga 2.

Kungörelse

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken ska kungöras i länets författningssamling. Beslutet delges sakägarna enligt sändlista med delgivningskvitto.

Du kan överklaga beslutet

Beslutet kan överklagas till regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet, se bilaga 4.

De som medverkat i beslutet

Detta beslut har fattats av landshövding Helena Höij. I den slutliga handläggningen deltog även jurist Sarah Bauer, enhetschef Jemt Anna Eriksson och naturskyddshandläggare Sarah Norling, den sistnämnda föredragande.

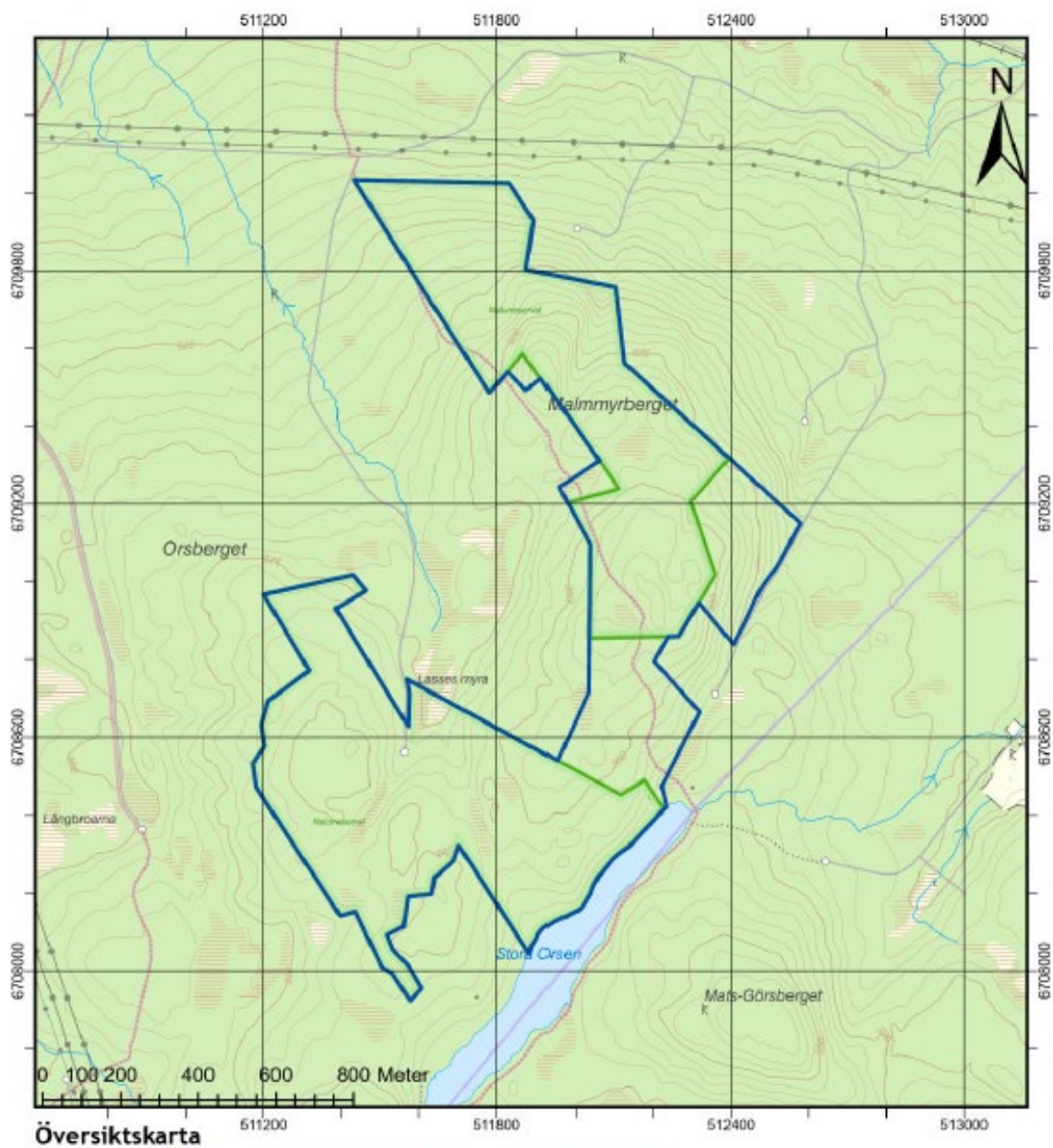
Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Ursprungligt beslut av Orsberget-Malmmyrbergets naturreservat i Gagnefs kommun, 2024-10-28
3. Skötselplan
4. Överklagningsinformation

Orsberget-Malmmyrbergets naturreservat

Översiktskarta

Teckenförklaring

Reservatsgräns Ursprungliga reservatet

Bildande av Orsberget- Malmmyrbergets naturreservat i Gagnefs kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat. Reservatets slutliga gränser märks ut i fält.

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6, och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se Föreskrifter).

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Naturvårdsförvaltare ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Om naturreservatet

Namn	Orsberget-Malmmyrberget
Kommun	Gagnef
Län	Dalarna
NVR id	2051538
Natura 2000-beteckning	Ingår ej i nätverket
Lägesbeskrivning	Naturreservatet ligger någon kilometer söder om Bäsna i sydöstra hörnet av Gagnefs kommun.
Huvudsaklig karaktär	Barrnaturskog
Förvaltare	Länsstyrelsen i Dalarnas län
Fastigheter	Bäsna 3:19, Bäsna S:10, Bäsna 8:10, Bäsna 18:6, Bäsna 28:19, Bäsna 26:8, Bäsna 47:12
Rättigheter	Officialservitut med ändamål skogsbrukskörslor till förmån för Bäsna 18:6 och 19:7
Areal (ha)	Total areal: 87,8 Landareal: 87,6 Produktiv skogsmark: 81,1

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets naturskogar, som delvis är brandpräglade, och andra ingående naturmiljöer samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och bevarandet av naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska tillgodoses genom att

- skogsmark, myr och övriga naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas fritt
- de delar av skogsmarken som är präglade av brand brinner i lämpliga intervall
- mekaniska åtgärder genomförs för att skapa viktiga substrat i de fall naturvårdsbränning inte kan genomföras av tekniska skäl eller inom lämplig tidsrymd
- enklare åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Skäl för beslut

Huvuddelen av området äger den naturliga skogens artsammansättning och ekologiska funktion. Området är variationsrikt både vad gäller trädens trädslagsblandning, åldersfördelning och dimensioner. Det finns ställvis mycket död ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier. Sammantaget ger detta goda förutsättningar för stor artrikedom både bland växter och djur.

I området finns skyddsvärda arter såsom motaggsvamp, rosenticka och blanksvart spiklav. Reservatet ingår i Länsklackens vädetrakt.

För att områdets naturvärden ska bevaras måste det undantas från skogsbruk. Områdets naturvärden är delvis också i behov av skötsel genom naturvårdsbränning för att skogens brandpräglade kvalitéer ska behållas och utvecklas.

Föreskrifter

För att säkerställa syftet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter ska gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägaren och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna eller på något sätt skada mark eller vatten (observera att återställning av körskador är tillåtet efter länsstyrelsens tillstånd, se föreskrift A8),
2. avverka skog och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfälle, med följande undantag:
 - a. befintliga sikt- och skjutgator får underhållsröjas,
 - b. enstaka grenar och sly får röjas för att kunna se rågångsmarkeringar,
 - c. det är tillåtet att kapa och flytta träd som fallit över den stig som framgår av föreskriftskartan (bilaga 2), samt ta ner sly och grenar som hindrar framkomligheten på denna,
 - d. längs de sträckningar där körning i skogsbrukssyfte är tillåtet, och som framgår av föreskriftskartan (bilaga 2), är det tillåtet att ta ner mindre träd som kommit upp inom befintliga basvägar sedan senaste användning och som hindrar framkomligheten på dessa,
 - e. på fastigheten Bäsna 47:12 är det tillåtet att inom 10 m från befintliga byggnader klippa gräs samt röja sly,
 - f. på fastigheten Bäsna 47:12 är det tillåtet att ta ner träd som riskerar att falla på befintliga byggnader.Träden ska lämnas i reservatet.
3. gödsla, kalka, återföra aska i gödningssyfte, använda bekämpningsmedel eller på annat sätt kemiskt påverka områdets miljö eller organismer.
4. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast, vindkraftverk eller annan anläggning, med följande undantag:
 - a. enklare konstruktion av naturmaterial får uppföras vid jaktpass.
5. bygga om, bygga till eller förändra befintlig byggnad eller anläggning.
6. plantera in, så eller sätta ut växter, djur eller andra organismer.
7. framföra motordrivet fordon i terrängen på barmark, med följande undantag:
 - a. uttransport av fälld älg, björn, hjort eller vildsvin är tillåtet med fordon som inte ger skador på mark eller vegetation,
 - b. för tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärenden. Insatsen ska omgående anmälas till Länsstyrelsen,
 - c. markägare till fastigheterna Bäsna 18:6 och 19:7 får i samband med skogsbruksåtgärder köra motordrivna fordon längs de sträckningar som framgår av föreskriftskartan (bilaga 2). Körning ska ske på ett sådant sätt och med sådant fordon att skador på mark och

vegetation minimeras. Tyngre skogsmaskiner som t ex skotare och skördare får enbart köras på tjälad mark.

Vidare är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

8. utföra åtgärder för att återställa körskador,
9. ta ner träd som är hinderliga eller farliga för kraftledningar,

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om markägare och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatet, uppsättning av informationstavlor samt anläggning och underhåll av stigar, anordningar och andra anläggningar för friluftslivets behov,
2. skötsel och restaurering genom naturvårdsbränning och/eller genom att på mekanisk väg tillskapa död ved, grova och gamla träd, kådimpregnerade träd och luckor för att uppnå solinstrålning och variation,
3. begränsa och/eller förhindra storskaliga angrepp av åttatandad granbarkborre genom fällning och barkning av färskt angripna granar samt rotkapning och barkning av vindfällda granar. Fällda träd ska i första hand lämnas i naturreservatet, men fällda färskt angripna träd kan i undantagsfall transporteras ut om områdets prioriterade bevarandevärden påtagligt hotas.
4. borttagande av invasiva arter eller för området främmande arter,
5. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och naturreservatets syfte.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

C-föreskrifterna gäller även markägare och innehavare av särskild rätt då de inte nyttjar sin rätt att bruka marken.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. skada växande eller döda – stående eller omkullfallna – träd, stubbar och buskar, med följande undantag:
 - a. mindre, löst liggande grenar och kvistar får samlas in i syfte att göra upp eld,

2. framföra motordrivet fordon i terrängen på barmark, med följande undantag:
 - a. körning i samband med transport av sjuka personer till läkare eller sjukvårdsanstalt eller i andra jämförliga trängande fall är tillåtet,

Slutligen är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

3. gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar eller samla in djur (t.ex. insekter).

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § ska gälla omedelbart även om de överklagas. De träder i kraft vid datum som framgår i länets författningssamling, ett dokument som trycks i anslutning till det att beslutet är fattat.

Generella undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de insatser som behövs för naturreservatets vård och skötsel, och som framgår av föreskrifterna under B. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för uppföljning av bevarandemål och åtgärder, eller vid tillsyn.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för normalt underhåll av de vägar som syns på beslutskartan. Med normalt underhåll avses sådana åtgärder som syftar till att upprätthålla anläggningarna i dagens utformning, utbredning och funktion.

Förtydliganden av föreskrifter

Undantag c till föreskrift A2 syftar till att möjliggöra för nuvarande ledförvaltare att fortsätta underhålla den stig som syns på föreskriftskartan. Detta gäller under förutsättning att markägarens godkännande har inhämtats.

Undantag e och f till föreskrift A2 syftar till att möjliggöra fortsatt underhåll av de byggnader i form av stuga, dass och vedbod som finns på fastigheten Bäsna 47:12.

I föreskrift A7 regleras terrängkörning. Angående undantaget från föreskriften som handlar om uttransport av vilt ska begreppet "skador" inte tolkas lika strikt som "märken". Terrängkörning får aldrig medföra att hydrologiska förhållanden eller vattenkvalitet förändras.

Undantaget till föreskrift A7 som handlar om körning i samband med skogsbruksåtgärder syftar till att möjliggöra fortsatt skötsel av de

skogsmarker som blir svåråtkomliga till följd av reservatet. Föreskriftskartan i bilaga 2 visar den ungefärliga sträckningen av de körvägar som använts vid tidigare skogsbruksåtgärder och det är enbart dessa som får användas. Två alternativa sträckningar anges för den södra körvägen. För tyngre skogsmaskiner ska den västra sträckningen användas. För att möjliggöra framkomligheten på basväg som inte använts på länge är det enligt undantag d till föreskrift A2 tillåtet att ta bort mindre träd som kommit upp sedan senaste användningstillfället. Undantagen gäller under förutsättning att markägarens tillåtelse inhämtats och att övrig lagstiftning följs, till exempel Terrängkörningslagen (1975:1313).

I föreskrift A9 regleras att träd som är hinderliga eller farliga för kraftledningar får tas ned efter Länsstyrelsens tillstånd. Detta innebär både manuell och maskinell nedtagning av träd. Med farliga och hinderliga träd innefattas exempelvis sådana träd som riskerar att falla på kraftledningen och sådana träd som utgör hinder för åtkomst till farliga träd. Ett hinderligt träd kan exempelvis vara ett träd som står nära ett för kraftledningen farligt träd som kan försvåra eller hindra avverkningen av detta träd.

I föreskrift B2 förpliktigas markägare och innehavare av särskild rätt att tåla skötselåtgärder i form av naturvårdsbränning. I begreppet innefattas förberedande åtgärder såsom borttagande av mindre granar eller gränssäkrande åtgärder, t.ex. anläggande av mineraljordssträngar eller borttagande av vissa träd som utgör en säkerhetsrisk längs gränsen.

I föreskrift C3 förbjuds att utan Länsstyrelsens tillstånd gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar, samt att samla in djur. Matsvamp och bär får plockas i naturreservatet.

Dispens

Länsstyrelsen får enligt 7 kap. 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade föreskrifter.

Beskrivning av området

Natur- och friluftslivsvärden

I sydöstra hörnet av Gagnefs kommun, någon kilometer söder om Bäsna, finner vi Orsberget och Malmmyrberget. Reservatet ligger precis på gränsen mot Borlänge kommun, strax norr om sjön Orsen. Området utgörs av en höjdplatå med ett flertal skogsklädda bergstoppar varav den högsta toppen är kring 365 m ö.h. Skogarna domineras av barrskog och är uppdelat i

barrbland-, tall- och granskog. Lövinslaget är litet och omfattas nästan bara av björk, med enstaka inslag av sälg, asp, rönn och gråal. På de högre belägna delarna är det huvudsakligen tallskog med inslag av senvuxen gran, medan det i sluttningarna är granskogsdominans med inslag av tall eller barrblandskogar. Den allra största delen av skogen är äldre skogsbestånd där medelbeståndsåldern passerat 100 år, med många träd som uppvisar åldrar uppemot 200-300 år. Mestadels är skogarna flerskiktade och ställvis mycket hänglavrika. Andra delar är påverkade av gallringar och där kan beståndet se ensartat ut men fortfarande ha en hög beståndsålder. Tjäder har påträffats på flera håll i området, och flera tjäderbetade tallar har noterats.

Den döda veden finns av alla de slag från torrträd till liggande döda träd och i alla nedbrytningsstadier. Spridda mossiga stenblock finns och kring hållmarksskogarna finns även mindre lodytor i olika väderstreck.

Närheten till Bäsna by gör att området har stort värde för friluftslivet. En välanvänd stig löper genom området och denna utgör en del av det system med vandringsleder som förvaltas av friluftsfrämjandet i Gagnef. Även system av mindre tydliga stigar förekommer i området.

Planeringsbakgrund

Orsberget-Malmmyrberget ligger inom den skogliga värdetrakten Länsklacken. I en värdetrakt ligger områden med höga naturvärden så nära varandra att arter förmodas ha en större chans att sprida sig mellan dem vilket ökar deras möjligheter till överlevnad på lång sikt. Värdetrakten sägs därmed ha en god funktionalitet ur ett landskapsekologiskt perspektiv. Andra redan bildade naturreservat som ligger inom samma värdetrakt är Ändlösberg, Lortån, Länsklacken och Åkersmyra.

Ungefär 27 hektar av det blivande reservatet är klassat som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen och ca 25 ha som övrigt naturvärde.

Ett permanent skydd av Orsberget-Malmmyrberget medför ett bidrag till uppfyllandet av miljömålen Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv.

I Gagnefs kommuns översiktsplan 2040 (Laga kraft 2022-07-12) i kapitel 3, avsnitt 3.2.3.2 Grönstruktur finns en kommuntäckande karta över kommunens grönstruktur samt friluftsliv och här finns Orsberget-Malmmyrberget markerat som pågående naturreservat. I avsnitt 3.2.3.5 Rekommendationer för naturvärden anges vidare att "formellt skydd av områden prioriteras till äldre barrnaturskog (inklusive våtmarker och vatten) inom utpekade grönstrukturområden". I avsnitt 3.2.3.6 Rekommendationer för friluftslivsvärden så anges om vandringsleder och stigar att "det är

positivt om skog sparas längs lederna” och att ”det är av stort värde att det finns möjligheter till natur- och kulturupplevelser längs leden”.

Området omfattas ej av någon detaljplan eller några områdesbestämmelser.

De södra och östra delarna av reservatet ingår i Vattenskyddsområde enligt 7 kapitlet 21 och 22 §§ miljöbalken.

Inga registrerade kulturlämningar finns inom området.

Den pågående markanvändningen är skogsbruk.

Ärendets handläggning

Området uppmärksammades av Länsstyrelsen i 2003 års urskogsinventering där man avgränsade ett område med höga naturvärden på Malmmyrberget. 2007 uppmärksammades Länsstyrelsen av den ideella naturvården på att det även finns höga naturvärden på det intilliggande Orsberget och att det vore värdefullt att bevara dessa genom ett långsiktigt skydd.

2016 fältbesöktes området av Skogsstyrelsen i samband med en avverkningsanmälan och en fråga skickades till Länsstyrelsen om det finns en möjlighet att skydda detta större sammanhängande område som naturreservat. På hösten 2016 genomförde Länsstyrelsen en inventering av området och tog efter det fram ett preliminärt förslag på avgränsning av ett naturreservat.

2017 tillstyrkte Naturvårdsverket reservatsbildning för området och ett informationsbrev om det föreslagna området skickades ut till alla berörda markägare. Ett informationsmöte om det planerade naturreservatet hölls med markägarna i mars 2018. Företaget Landeum KB kom att engageras för att utföra ekonomisk värdering av marken i reservatet och Markbyrån Lidköping AB fick uppdraget att genomföra förhandlingar med reservatets markägare om ersättning. Till följd av Naturvårdsverkets förnyade upphandling av värderar- och förhandlingskonsulter så övergick förhandlingsuppdraget 2022 till Svefa. För den yta som omfattas av detta beslut så har markåtkomsten lösts i form av intrångsersättning, vilket innebär att all mark fortfarande är i privat ägo.

Det tilltänkta naturreservatet omfattar även ca 17 ha av intilliggande fastigheter. Ersättningsförhandlingar för dessa marker är ännu inte slutförda vid tidpunkten då detta beslut tas. Skälet till att Länsstyrelsen väljer att fatta beslut om att instifta reservatsskydd för de marker där ersättningsförhandlingar för tillfället slutförts är på grund av riktlinjer från Naturvårdsverket, som rekommenderar att beslut fattas relativt kort tid efter

att ersättningsförhandlingar slutförts. Förhoppningen är att reservatet ska utökas framgent med ett tilläggsbeslut.

Mot bakgrund av att detta beslut inte omfattar hela det tilltänkta naturreservatet och att länsstyrelsen i dagsläget inte har överblick över vilka naturtyper som slutligen kommer att ingå i naturreservatet har länsstyrelsen valt att inte utarbeta en skötselplan i samband med detta beslut. Denna tas i stället fram, och fastställs, i samband med det slutgiltiga beslut som planeras att fattas för hela det tilltänkta reservatsområdet. Länsstyrelsen anser därmed att det föreligger ett sådant särskilt skäl som avses i 3 § sista meningen förordningen (1998: 1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm att fastställa skötselplanen efter att beslut om bildande fattats.

Ett första förslag till beslut remitterades i mars 2024 till berörda sakägare, myndigheter, Gagnefs kommun samt ideella föreningar.

Följande synpunkter kom då in:

Svenska Kraftnät har framfört att de behöver kunna ta ner farliga kantträd i sidoområdet, utanför den upphuggna skogsgatan, samt att de behöver kunna ta väg genom reservatet för att nå anläggningen. De har också framfört att reservatet berör utredningsområdet för en ny ledning och att det är viktigt att även breddning av kraftledningsgatan undantas från reservatsföreskrifterna. Vidare har de framfört att innan naturvårdsbränning sker i närheten av ledningsgatan måste samråd ske med Svenska Kraftnät.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har framfört att det norra delområdet av naturreservatet omfattas till viss del av MSB:s förslag till riksintresseanspråk för totalförsvaret (för samtliga ledningar och stationer i transmissionsnätet för el samt ledningarna i distributionsnätet för el mellan fastlandet och Gotland med tillhörande stationer) enligt 3 kap 9§ MB. MSB håller vid tidpunkten för remissvaret på att gå igenom inkomna remissvar och se över behovet av justeringar av förslaget till riksintresseanspråk. Mot bakgrund av detta önskar MSB att länsstyrelsen avvaktar att ta beslut om naturreservatet.

Bäsna viltvårdsområdesförening har framfört att de till största delen ställer sig positiva till bildande av föreslaget naturreservat, men att de yrkar på att föreskrifterna som begränsar fällfångst och åtling ska tas bort. De menar att den ringa jakt som bedrivs genom fällfångst och åtel inom föreslaget naturreservat inte står i konflikt med andra rekreations- och friluftsintrössen samt att förändringen inte kommer medföra att syftet med reservatet åsidosätts.

Naturskyddsföreningen Gagnef (snf) tillstyrker förslaget men är tveksamma till att minkfällor ska vara tillåtna då risken med fällor är att andra däggdjur eller fåglar fångas och dödas.

Vidare informerar snf om att det uppe på Malmmyrberget finns en kulturlämning i form av resterna av en kolarkoja. Denna information kommer att skrivas in i den kommande skötselplanen.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) avstår yttrande, men hänvisar till en generell bilaga med önskemål om att det "tydligt framgår av reservatsföreskrifterna att viss typ av verksamhet, när den utförs av statlig myndighet med uppgift att undersöka landets geologiska beskaffenhet, ska tillåtas." Vidare anges att det gäller "kartering av berggrund (viss provtagning och steknackning), geokemisk provtagning (ca 2 prover per kvadratkilometer) och/eller geofysiska mark- eller flygmätningar" samt att "dessa metoder ger obefintlig eller försumbar skada på mark och omgivning".

Skogsstyrelsen tillstyrker förslaget till beslut och **Gagnefs kommun** och **Friluftsrådet Gagnef** har inget att erinra.

Markägare intill reservatet har framfört en oro för att angrepp av granbarkborre ska öka till följd av naturreservatet.

Efter remissen så har Länsstyrelsen gjort några förslag till justeringar i reservatsbeslutet. För att tillmötesgå behovet av utbyggnad av kraftnätet så har den norra reservatsgränsen flyttats 50 m längre söderut. Det innebär att reservatets areal kommer att minska med ca 1,5 ha.

Länsstyrelsen har även gjort justeringar i föreskrifterna som bland annat innebär att förbudet mot åtling och fällfångst har tagits bort samt att möjligheter för förvaltaren att utföra åtgärder i syfte att motverka storskaliga angrepp av åttatandad granbarkborre har införts. Länsstyrelsens motivering och bedömning kring förändringarna framgår av nästa avsnitt.

På grund av de förändringar som har skett till följd av inkomna synpunkter så har förslaget skickats på ny remiss i juli 2024.

Följande synpunkter kom då in:

Svenska Kraftnät har framfört att de välkomnar att länsstyrelsen har flyttat naturreservatets norra gräns 50 meter söderut för att ge utrymme åt den nya kraftledningen mellan stationerna Bäsna och Repbäcken. De framför dock att kraftledningens sidoområde åtminstone delvis kan komma att hamna inom naturreservatets gränser och att avverkning av hinderliga och farliga träd inom detta sidoområde (ca 10 m i bredd från skogsgatans kant) bör ingå i de

generella undantagen. De framhåller också att möjligheten att framföra motordrivet fordon i reservatet för att utföra avverkningen behöver säkerställas i föreskrifterna. Beträffande föreskrift B3 (åtgärder mot granbarkborre) så har Svenska Kraftnät framfört önskemål om att Länsstyrelsen lägger till att samråd bör ske med Svenska kraftnät i god tid innan sådan verksamhet ska genomföras i närheten av kraftledningarna.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) är positiv till att förslaget tar hänsyn till den intilliggande befintliga luftledningen i transmissionsnätet för el samt MSB:s förslag till riksintresseanspråk. I övrigt har MSB inga synpunkter på remissen.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) hänvisar till sitt tidigare yttrande och framför att den statliga geologiska karteringen enligt myndigheten är "sådan informationsinsamling som har ringa påverkan på mark och omgivning men kan ge värdefull information om mark och omgivning i aktuellt område".

Skogsstyrelsen har inget övrigt att tillföra i ärendet.

Motivering

Ett mark- eller vattenområde får av Länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa, eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat, se 7 kap. 4 § miljöbalken.

Länsstyrelsens bedömning

Det föreslagna området har mycket höga naturvärden. Det utgör ett för trakten ovanligt stort och sammanhängande område med naturskogsartad barrskog. Områdets naturvärden är sådana att de kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov tillgodoses bäst genom bildande av naturreservat. Beslutet följer de riktlinjer som gäller för Länsstyrelsens prioritering av områdesskydd.

För att skydda och sköta områdets natur- och friluftsvärden fattar Länsstyrelsen beslut om föreskrifter. Föreskrifterna behövs för att naturreservatet ska uppnå sitt syfte att bevara områdets naturvärden för framtiden. För de gällande föreskrifterna finns ett antal undantag som främst syftar till att tillgodose jaktintresset eller allmänna intressen som räddningsinsatser och friluftsliv. Länsstyrelsen bedömer att dessa undantag

inte kommer påverka områdets naturvärden i en sådan omfattning att syftet med naturreservatet åsidosätts.

Reservatet lämnas huvudsakligen till fri utveckling. Brand har varit en del av den naturliga dynamiken i skogen här och naturvärdena i delar av reservatet skulle gynnas av att branddynamik återinfördes. Reservatets topografi och läge gör dock naturvårdsbränningar tekniskt svåra samt resurskrävande att utföra. Inga delområden pekas ut som lämpliga bränningsområden i dagsläget, men möjligheten att utföra naturvårdsbränningar, alternativt mekaniska bränningsefterliknande åtgärder, lämnas öppen genom att denna skötselåtgärd tillåts i B-föreskrift. Utifall nya tekniker eller ökade resurser skulle göra det möjligt att bränna delar av reservatet i framtiden så stöds detta av föreskrifterna.

I B-föreskrifterna ges även möjlighet för reservatets förvaltare att genomföra åtgärder i syfte att motverka storskaliga angrepp av åttatandad granbarkborre om skadeangreppet påtagligt kan hota syftet med naturreservatet. Detta får enbart göras förutsatt att angreppet utgör ett påtagligt hot mot områdets kontinuitetsberoende naturvärden.

På landskapsnivå är problem med granbarkborre till följd av utbrott i naturreservaten begränsade eftersom den formellt skyddade granskogen omfattar en mindre del av den äldre granskogen och har en varierad struktur som inte är lika attraktiv för granbarkborren. En studie som gjordes i Granåsens naturreservat i Leksands kommun efter stormfällningen 2001 (Länsstyrelsen Dalarnas län, Rapport 2008:26) visar också att angrepp av granbarkborre efter stormfällningar är som störst i nära anslutning till stora mängder vindfällad skog. I Granåsen återfanns 90 % av de dödade träden inom 50 m från den största stormluckan. Risken för ökade angrepp i landskapet runtomkring till följd av utbrott i reservatet bedöms därmed vara begränsad.

Innan naturvårdsbränning eller åtgärder för att motverka granbarkborre genomförs i närheten av kraftledning ska samråd ske med Svenska Kraftnät. Instruktioner om att samråda innan eventuella åtgärder kommer även att föras in i den kommande skötselplanen.

Föreskrifterna möjliggör även fortsatt underhåll av den stig som löper genom reservatet och som är en del av ett system med vandringsleder som förvaltas av friluftsfrämjandet i Gagnef. Vid tidpunkten för detta beslut har Länsstyrelsen inte någon ambition att underhålla befintlig stig då den redan underhålls av en annan organisation. Om denna förvaltning upphör får länsstyrelsen överväga om man ska ta över ansvaret.

Enligt föreskrifterna är det förbjudet att uppföra ny byggnad eller anläggning inom reservatet. Sjön omfattas av strandskydd och för att uppföra t ex en brygga kan även dispens från strandskyddet krävas. En brygga har noterats vid den strand som ingår i reservatet och Länsstyrelsen kommer att undersöka om strandskyddsdispens finns för denna. Inom reservatet är det Länsstyrelsen som bedriver tillsyn över strandskyddet medan det utanför reservatet är kommunen som har detta tillsynsansvar. Då bryggan ligger på gränsen till reservatet kommer Länsstyrelsen att kontakta kommunen för att utreda hanteringen av frågan.

I föreskrifterna finns även en öppning för att möjliggöra återställning av de körskador som uppstått vid tidigare körning med skogsmaskiner. Om detta blir aktuellt så är det viktigt att först genomföra en noggrann utredning för att försäkra sig om att återställandet inte innebär ytterligare negativ påverkan på naturvärdena. För att förhindra framtida körskador så är det enbart tillåtet att köra på tjälad mark vid framförande av tyngre skogsmaskiner. För att Länsstyrelsen ska få kännedom om eventuella återställningsarbeten så krävs tillstånd från föreskrifterna för detta.

I det första förslag till beslut som skickades på remiss fanns förbud mot fällfångst och åtling. Motiveringen till föreskrifterna var att dessa aktiviteter minskar upplevelsen av ett "örört" område och kan upplevas negativt av friluftslivet. Utfodring och åtling av vilt kan även medföra att djur koncentreras till området kring utfodrings- och åtlingsplatsen och lokalt kan vegetationen skadas genom tramp, foderspill och en viss gödsling av marken. Länsstyrelsen har dock efter inkomna remissvar bedömt att den jakt som bedrivs genom fällfångst och åtlet i området är så ringa att den inte riskerar att påverka områdets naturvärden eller upplevelsevärden negativt. Skulle en negativ utveckling på grund av fällfångst eller åtling uppkomma på friluftslivet eller på arterna i området så kan det finnas skäl att införa föreskrifter som reglerar detta, men tills vidare tas föreskrifterna bort.

Om fällfångst skulle innebära risk för att andra däggdjur eller fåglar fångas och dödas än de som avses bör strävan efter att göra fällor artspecifika främst hanteras på annat sätt än i naturreservatsbestämmelser. Jakt med fälla samt fällors utformning regleras i annan lagstiftning, som hanteras nationellt.

Reservatet berör ett område som är föreslaget till riksintresse för totalförsvaret. Ett riksintresse för totalförsvaret ska enligt 3 kap. 9 § andra stycket MB skyddas mot åtgärder som påtagligt försvårar tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna. För att tillmötesgå behovet av planerade utbyggnader av kraftnätet samt att inom det föreslagna riksintresset kunna bygga ut nätet ytterligare så har naturreservatsgränsen i norr flyttats ca 50 m

söderut från den ursprungliga gränsen. Länsstyrelsen bedömer därmed att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt motverkar totalförsvarets intressen.

Om det i framtiden visar sig att området ej blir aktuellt för riksintresse eller utbyggnad så kan reservatet utökas med den del som skurits bort. För att tillmötesgå eventuella framtida behov av att ta ned träd som riskerar att skada kraftledningarna så har en föreskrift införts som efter tillstånd från Länsstyrelsen tillåter denna åtgärd. I Förtydliganden av föreskrifter framgår att det inbegriper både manuell och maskinell nedtagning av träd.

Svenska kraftnät har även framfört behovet av att kunna ta väg genom reservatet för att nå anläggningen. Länsstyrelsens bedömning är att eftersom det finns en väg som korsar ledningsgatan strax norr om reservatet så bör behovet att köra genom reservatet vara litet.

Angående SGU:s önskemål om att viss undersökningsverksamhet ska tillåtas så delar Länsstyrelsen SGU:s uppfattningen att det finns undersökningar som kan genomföras utan att bryta mot naturreservatsföreskrifterna eller påverka syftet med naturreservatet medan mer fördjupade undersökningar kan innebära en påverkan på mark, vegetation och arter. Länsstyrelsen anser det inte lämpligt med generella undantag från föreskrifterna när åtgärdernas typ och omfattning inte är kända i förväg. Med stöd av 7 kap. 7 och 26 §§ miljöbalken kan dispens medges från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl och är förenligt med föreskriftens syfte.

Länsstyrelsen har bemött inkomna yttranden och synpunkter och finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § i miljöbalken att det för att skydda och vårda de värden som beskrivits ovan finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området, att besluta om föreskrifter för att skydda området samt att fastställa en skötselplan. Länsstyrelsen bedömer att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap. miljöbalken samt den kommunala översiktsplanen.

Länsstyrelsen bedömer att de inskränkningar som sker i allmänhetens rätt att färdas och vistas i området är av sådan ringa omfattning att någon konsekvensutredning enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning inte behövs.

Genom bildandet av naturreservatet gör Länsstyrelsen bedömningen att ett antal ekosystemtjänster påverkas. Genom att förbjuda skogsbruk och andra exploaterande åtgärder säkerställs bevarandet av den biologiska mångfalden i området, vilket är en grundförutsättning för ekosystemens långsiktiga kapacitet att leverera ekosystemtjänster. Utöver detta ökas exempelvis möjligheterna för området att utgöra ett mål för friluftsliv och turism; att påverka det lokala mikroklimatet gynnsamt; samt att reglera vattenflöden och rena vatten. Naturreservatets bildande har också negativa följder för några ekosystemtjänster, t.ex. möjligheten för området att leverera virke och andra råmaterial.

Av ovan redovisade skäl anser Länsstyrelsen att Orsberget-Malmmyrberget ska avsättas som naturreservat.

Upplysningar

Vissa verksamheter och åtgärder omfattas av dispens eller tillståndskrav med stöd av föreskrifter som fattas i detta beslut enligt 7 kap. 5, 6, och 30 §§ miljöbalken. Länsstyrelsen vill påminna om att vissa verksamheter och åtgärder m.m. utöver aktuella föreskrifter även kan omfattas av andra bestämmelser i miljöbalken eller i annan lagstiftning.

Sjön som angränsar till naturreservatet omfattas av strandskyddet. Inom 100 meter från sjöns kant är det förbjudet att uppföra nya byggnader eller ändra de som redan finns, gräva eller på annat sätt förbereda för sådana byggnationer, uppföra andra anläggningar eller anordningar som strider mot strandskyddets syfte samt utföra andra åtgärder som kan skada växt- och djurlivet. För att få tillåtelse att utföra en förbjuden åtgärd kan det förutom dispens från reservatsföreskrifterna även krävas dispens från strandskyddsbestämmelserna enligt 7 kap. 13–15 §§ miljöbalken.

Fångst med fälla samt fällors utformning regleras i jaktförordningen (1987:905) samt i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om användande av fångstredskap (NFS 2018:3 och NFS 2018:6).

Bestämmelserna i skogsvårdslagen och Skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog gäller ej inom naturreservatet. Det innebär t.ex. att eventuella vindfällan och stormskadad skog ska lämnas orörda. Uppkommer insektsskador på skog i anslutning till naturreservatet som en följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom naturreservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

Vid exempelvis spontant uppkommen skogsbrand har markägaren ansvar för bevakning i den utsträckning som har beslutats av räddningsledaren efter avslutad räddningsinsats. Se 3 kap. 9 § lagen om skydd mot olyckor (2003:778).

All verksamhet som kan komma att "väsentligt ändra naturmiljön", och inte är anmälnings- eller tillståndspliktig enligt andra bestämmelser i miljöbalken, är samrådspliktig enligt 12 kap. 6 § miljöbalken...

Kungörelse

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken ska kungöras i länets författningssamling. Beslutet delges sakägarna enligt sändlista med delgivningskvitto.

Överklagan

Beslutet kan överklagas till regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet, se bilaga 3.

De som medverkat i beslutet

Detta beslut har fattats av landshövding Helena Höij. I den slutliga handläggningen deltog även jurist Sarah Bauer, enhetschef Jemt Anna Eriksson och naturvårdshandläggare Sarah Norling, den sistnämnda föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

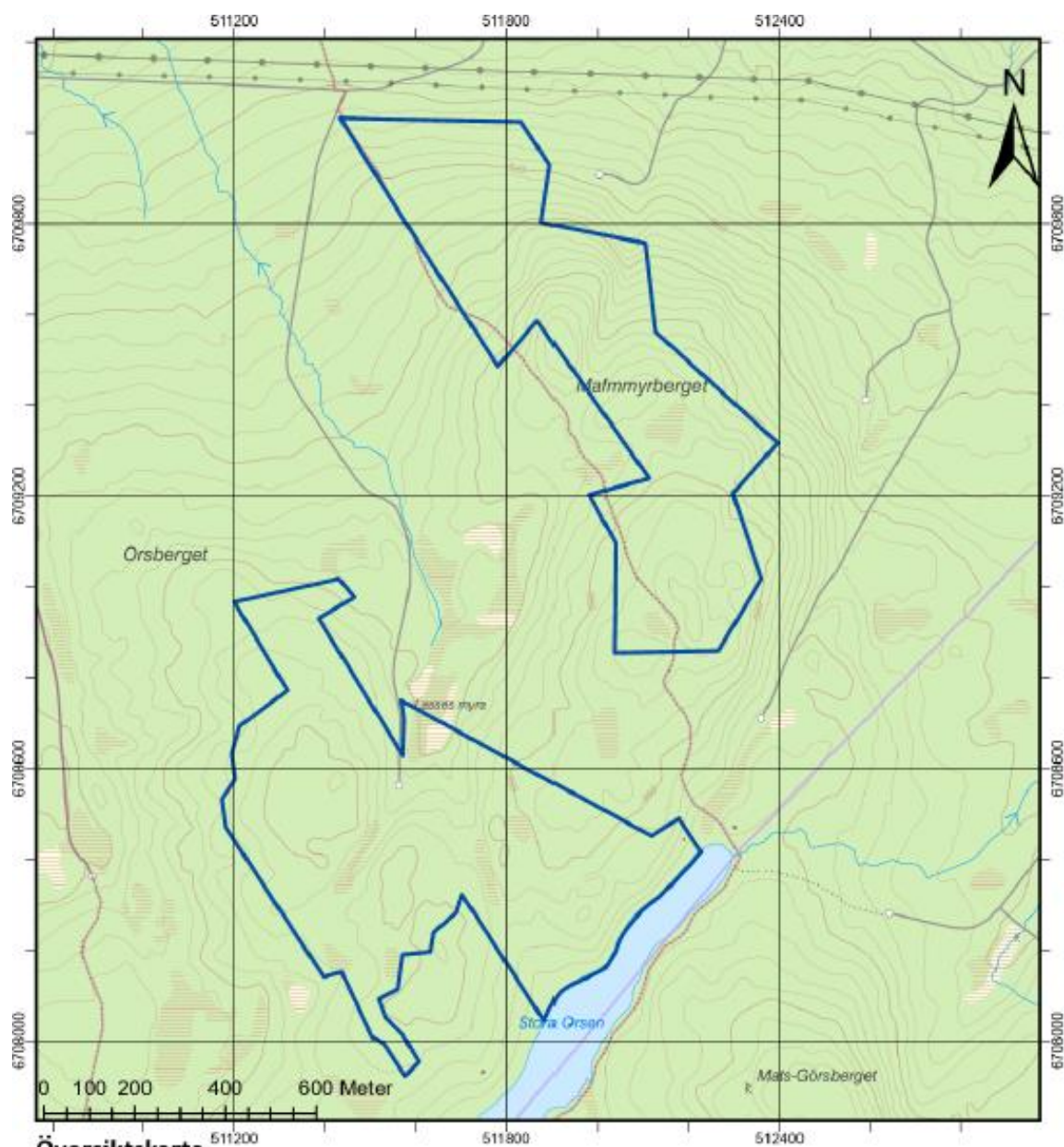
Bilagor

Bilaga 1	Beslutskarta
Bilaga 2	Föreskriftskarta
Bilaga 3	Överklagningsinformation

För information om hur Länsstyrelsen i Dalarnas län hanterar personuppgifter, se www.lansstyrelsen.se/dataskydd

Orsberget-Malmmyrbergets naturreservat

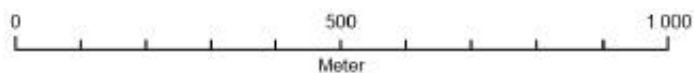
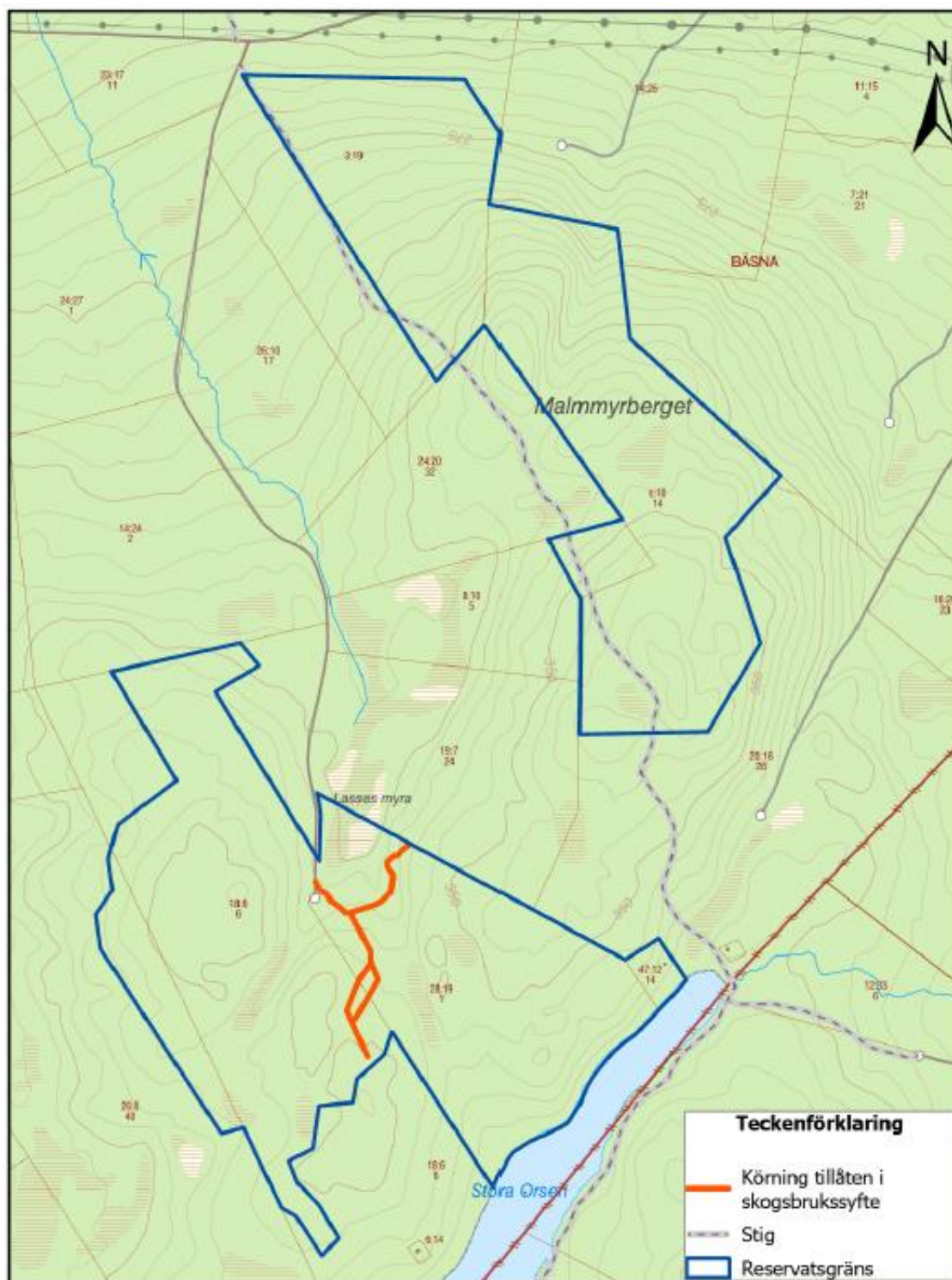
Översiktskarta

Teckenförklaring
Reservatsgräns

Orsberget-Malmmyrbergets naturreservat

Du kan överklaga beslutet hos regeringen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Så här överklagar du beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Dalarnas län antingen via e-post; dalarna@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Dalarnas län, 791 84 Falun.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt
- Klagande ska ange namn, adress och telefonnummer.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post dalarna@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-225 00 00. Ange ärendets diarienummer.

Skötselplan för Orsberget-Malmmyrbergets naturreservat

Denna skötselplan har upprättats av Länsstyrelsen enligt 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Foto: Sebastian Kirppu

Innehållsförteckning

Skötselplan för Orsberget-Malmmyrbergets naturreservat	1
Beskrivningsdel.....	3
Översiktliga data	3
Geovetenskap.....	4
Biologi	4
Värdefulla arter	5
Kulturhistoria	6
Jakt, fiske och övrigt friluftsliv	6
Infrastruktur	6
Källförteckning	6
Plandel	7
Syfte med naturreservatet.....	7
Prioritering mellan bevarandevärden	7
Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	7
Dokumentation och uppföljning	13
Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	14
Bilagor.....	14

Beskrivningsdel

Översiktliga data

Administrativa data	
Namn	Orsberget-Malmmyrberget
Kommun	Gagnef
NVR id	2051538
Natura 2000-beteckning	Ingår ej i nätverket
Rättigheter	Officialservitut med ändamål skogsbrukskörslor till förmån för Bäsna 18:6 och 19:7.
Bebyggelser och anläggningar	På fastigheten Bäsna 47:12 finns en mindre stuga med tillhörande dass och vedbod.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Dalarnas län

Markslag *	Areal (ha)
Tallskog	34
Granskog	31,8
Barrblandskog	27,7
Lövblandad barrskog	1,2
Triviallövskog	0,1
Ungskog och hyggen	6
Impediment	1,7
Våtmark	2,9
Vatten	0,1
Totalt	105,5

* Uppdelning enl. Nationella marktäckedata, Naturvårdsverket.

Geovetenskap

I sydöstra hörnet av Gagnefs kommun, någon kilometer söder om Bäsna, finner vi Orsberget och Malmmyrberget. Reservatet ligger precis på gränsen mot Borlänge kommun, strax norr om sjön Orsen. Området utgörs av en höjdplata med ett flertal skogsklädda bergstoppar varav den högsta toppen är kring 365 m ö.h.

Berggrunden i området utgörs av granit och pegmatit av åldern 1,82-1,74 miljarder år. Jordarterna utgörs av urberg, sandig morän och torv. Den naturgeografiska regionen är Kuperad sydlig boreal.

Biologi

Skogarna domineras av barrskog och är uppdelat i barrbland-, tall- och granskog. Lövinslaget är litet och omfattas nästan bara av björk, med enstaka inslag av sälg, asp, rönn och gråal. På de högre belägna delarna är det huvudsakligen tallskog med inslag av senvuxen gran, medan det i sluttningarna är granskogsdominans med inslag av tall eller barrblandskogar.

Skogarna är variationsrika både vad gäller trädslagsblandning, åldersfördelning och dimensioner. Den döda veden finns av alla de slag från torrträd till liggande döda träd och i alla nedbrytningsstadier. Spridda mossiga stenblock finns och kring hållmarksskogarna finns även mindre lodytor i olika väderstreck.

Naturskogskaraktären inom området ger förutsättningar för en intressant biologisk mångfald av specialiserade arter som är knutna till denna typ av skogsmiljö. Under inventeringen av området påträffades ett flertal signalarter och rödlistade arter, exempelvis motaggsvamp, rosenticka och blanksvart spiklav. Tjäder har påträffats på flera håll i området, och flera tjäderbetade tallar har noterats.

Den allra största delen av skogen är äldre skogsbestånd där medelbeståndsåldern passerat 100 år, med många träd som uppvisar åldrar uppemot 200-300 år. Mestadels är skogarna flerskiktade och ställvis mycket hänslavrika. Andra delar är påverkade av gallringar och där kan beståndet se ensartat ut men fortfarande ha en hög beståndsålder. Lite här och var inne i reservatet finns även spridda ungskogar och små hyggen men dessa kommer att växa in i skogen i framtiden.

Värdefulla arter

Vid inventering och fältbesök i området har flera värdefulla arter noterats. I listan nedan presenteras några av de arter som påträffats.

Teckenförklaring

S = signalart enligt Skogsstyrelsen. § = Arten är fridlyst.

Hotkategori i Sverige enligt rödlistan

CR = Akut hotad, EN = Starkt hotad, VU = Sårbar, NT = Nära hotad, DD = Kunskapsbrist.

Svampar

Latinskt namn	Namn	Hotkategori	S	§
Fomitopsis rosea	Rosenticka	NT		
Fuscoporia viticola	Vedticka		Ja	
Hydnellum aurantiacum	Orange taggsvamp	NT		
Hydnellum ferrugineum	Dropptaggsvamp		Ja	
Leptoporus mollis	Kötticka	NT		
Phellinidium ferrugineofusum	Ullticka	NT		
Porodaedalea pini	Tallticka	NT		
Sarcodon squamosus	Motaggsvamp	NT		

Lavar

Latinskt namn	Namn	Hotkategori	S	§
Alectoria sarmentosa	garnlav	VU	Ja	
Bryoria nadvornikiana	Violettgrå tagellav	NT		
Calicium denigratum	Blanksvart spiklav	NT		

Växter

Latinskt namn	Namn	Hotkategori	S	§
Goodyera repens	Knärot	VU		Ja
Rhytidiadelphus loreus	Västlig hakmossa		Ja	

Den rödlistade garnlaven som växer i reservatet.
Foto: Sebastian Kirppu

Kulturhistoria

Skogarna har historiskt tillhört Bäsna by. I omgivningarna kring naturreservatet finns flera spår efter den tid då kolning pågick i skogarna, framför allt i form av kolningsgropar. Uppe på Malmmyrberget finns även resterna av en kolarkoja, som uppfördes så sent som på 1960-talet för att visa hur kolarna bodde. Den användes en period för övernattning, men har därefter fått förfalla.

Jakt, fiske och övrigt friluftsliv

Närheten till Bäsna by gör att området har stort värde för friluftslivet. En välanvänd stig löper genom området och denna utgör en del av det system med vandringsleder som förvaltas av friluftsfrämjandet i Gagnef. Även system av mindre tydliga stigar förekommer i området.

Jakten i området förvaltas av Bäsna viltvårdsområdesförening.

Infrastruktur

Den skogsbilväg som leder fram till reservatet förvaltas av Bäsna skogsbilvägars samfällighetsförening. Den aktuella gemensamhetsanläggningens benämning är Bäsna ga:1. Vägen är i dagsläget bommad.

Källförteckning

ArtDatabanken, 2025: Rödlistade arter i Sverige 2025

Artportalen, digitalt rapportssystem för växter, djur och svampar, ArtDatabanken.

Plandel

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets naturskogar, som delvis är brandpräglade, och andra ingående naturmiljöer samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och bevarandet av naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska tillgodoses genom att

- skogsmark, myr och övriga naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas fritt
- de delar av skogsmarken som är präglade av brand brinner i lämpliga intervall
- mekaniska åtgärder genomförs för att skapa viktiga substrat i de fall naturvårdsbränning inte kan genomföras av tekniska skäl eller inom lämplig tidsrymd
- enklare åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Prioritering mellan bevarandevärden

Naturreservatet är främst avsatt för att säkerställa och utveckla de biologiska värdena, varför nya leder och andra anordningar för friluftslivet endast får lokaliseras på ett sätt så att biologiska värden inte äventyras.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Bevarandemålen har utformats i enlighet med de nationella riktlinjer som gäller för formulering av bevarandemål för skyddad natur. Reservatet är indelat i 3 skötselområden (se bilaga till skötselplanen):

1. Äldre granskog med fri utveckling
2. Skogar med skötselåtgärder
3. Friluftsliv och anläggningar

Skötselområde 1: Äldre granskog med fri utveckling

Beskrivning

Detta skötselområde utgörs till största delen av granskogssluttningar mot norr och öst. Längst i nordost finns en bördig granskogssluttning där delar är av sumpskogskaraktär då skogen växer utmed ett litet ytligt fuktdrag som ställvis är en bäck. Skogen är mycket skiftande vilket troligen beror på ett extensivt skogsbruk med luckhuggning och plockhuggning. Fältskiktet består av friskmossor och blåbärsris men även stråk med vitmossemattor där det är sumpigt. I skogen finns en stor åldersvariation och även variation i höjd och stamdiameterspridning. Det finns gott om äldre träd med en ålder kring 100 år och hänglavarna finns i relativt stora mängder. I de sumpigaste delarna är träden närmare 200 år samtidigt som det också finns små luckor i beståndet där åldern bedöms vara 60-80 år. Den döda veden finns bara sporadiskt vilket troligen beror på den gamla luckhuggningen.

I övrigt utgörs sluttningarna av en välvuxen granskog av naturskogskaraktär på frisk mark med blåbärsrisvegetation eller rena friskmossemattor som även har spridda block i moränen. Hög beståndsålder och spridda överståndare av både gran och tall som närmar sig och troligen till och med passerat 200 års ålder. Här är gott om död ved och hänglavar. Den döda veden finns i alla former och nedbrytningsstadier. I området finns små stigar som ringlar sig fram genom den gamla skogen. Här och var står äldre tallar med spärrgreniga kronor och dessa blir något fler när man närmar sig hållmarkskogen. Bitvis är sluttningarna branta och här finns gott om hänglavar och självgallring pågår i skogen. I området finns tydliga spår efter den storm som drog fram i december 2025, dels i form av ett par större öppna ytor med nedblåsta träd men även spridda mindre gläntor med vindfällan.

På de högst liggande delarna i skötselområdet växer en barrblandskog på hållmarker med flera gamla tallar kring 200 års ålder, och det finns även inslag av gran och björk i skogen. Här pågår självgallring och det finns gott om död ved och hänglavar. Hållarna sluttar brant i öst och norr och där finns mindre lodytor i berget. Fältskiktet är blåbärsris och lingon samt friskmossor i bottenskiktet.

Bevarandemål

Området präglas av olikåldrig skog vilken domineras av gamla granar. Naturliga processer som åldrande och avdöende leder till att död ved finns i olika grovlekar och nedbrytningsgrader och att skogen är olikåldrig. Omvälvande störningar i form av t.ex. stormfällning och/eller insektsangrepp kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär, men detta är en del av skogens utveckling.

Skötselåtgärder

Området lämnas i första hand till fri utveckling. Föreskrifterna möjliggör dock för reservatets förvaltare att genomföra åtgärder i syfte att motverka storskaliga angrepp av åttatandad granbarkborre om skadeangreppet påtagligt kan hota syftet med naturreservatet.

Fällda träd ska i första hand lämnas i naturreservatet då de utgör livsmiljö för många sällsynta och hotade vedlevande arter, samt att de även är viktiga för granbarkborrens naturliga fiender. Fällda färskt angripna träd kan dock i undantagsfall transporteras ut om områdets prioriterade bevarandevärden påtagligt hotas.

Det är viktigt att åtgärderna genomförs på ett sådant sätt att de i minsta möjliga mån innebär negativ påverkan på områdets naturvärden. Det är också viktigt att genomförda åtgärder följer gällande rekommendationer från vedertagen forskning och/eller ansvariga myndigheter.

Innan åtgärder för att motverka granbarkborre genomförs i närheten av kraftledning ska samråd ske med Svenska Kraftnät.

Foto: Sebastian Kirppu

Skötselområde 2: Skogar med skötselåtgärder

Beskrivning

Detta skötselområde är mycket varierat både vad gäller trädslag, trädålder, mängd död ved och mänsklig påverkan. Större delen av området domineras av tallskog av varierande slag. Området längst i öst utgörs av en höjdplata med hållmarksartad tallskog där skogsmarken varierar från blåbärstyp till lavtyp (på hållarna). Här finns inslag av senvuxna och undertryckta granar som med tallarna skapar en flerskiktad skog med stor stamdiameterspridning och rikligt med hänglavar. I området finns det gott om gammeltallar kring 250-300 år. Den döda veden domineras av torra stående tallar och döende tallar men det finns spridda lågor också. Detta område övergår i sydväst till en mosaik av skogsmiljöer med tall som dominerande trädslag. Här finns gallrade skogar, kalhyggen med fröträd, myrskog med gammeltall och hållmarksartad tallskog. Den gemensamma nämnaren är dock att många av tallarna är av hög ålder och självföryngring pågår. Redan idag finns troligen möjligheter för ljuskrävande arter att trivas och med en planerad bränningsåtgärd skulle man kunna återskapa högre naturvärden inom kort.

Även i den västra delen av skötselområdet dominerar tallskogen, men det finns även inslag av barrblandskog och granskog. Stora delar av området har mycket fina naturskogskaraktärer med inslag av riktigt gamla träd, torrtallar, hålträdstallar, brandljud och hänglavsrika granar. Självgallring pågår med stora mängder död ved, både som torrträd och lågor i olika nedbrytningsstadier. Andra delar är påverkade av gallringar och där kan beståndet se ensartat ut men fortfarande ha en hög beståndsålder. I södra delen finns även ett 3-4 ha stort område med ungskog i åldersklassen 10-20 år.

Foto: Sebastian Kirppu

Bevarandemål

Området präglas av olikåldrig skog av både gran och tall. De skogar som är präglade av brand, samt de yngre skogar som domineras av tall eller löv, bör på lång sikt utgöras av olikåldrig, brandpräglad tallskog med ett ökande inslag av död ved och levande träd med brandskador samt lövträd.

Naturliga processer som åldrande och avdöende leder till att död ved finns i olika grovlekar och nedbrytningsgrader och att skogen är olikåldrig.

Omvälvande störningar i form av t.ex. stormfällning och/eller insektsangrepp, kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär, men detta är en del av skogens utveckling.

Skötselåtgärder**Restaureringar, nyskapande**

Brand har varit en del av den naturliga dynamiken i skogen här och naturvärdena i delar av skötselområdet skulle gynnas av att branddynamik återinfördes. Reservatets topografi och läge gör dock naturvårdsbränningar tekniskt svåra samt resurskrävande att utföra. Möjligheten att utföra naturvårdsbränningar, alternativt mekaniska bränningsefterliknande åtgärder, lämnas dock öppen genom att denna skötselåtgärd tillåts i föreskrifterna. Innan man slutgiltigt kan avgöra lämpligheten i att bränna ett område krävs också ett omfattande fältarbete. I en sådan bränningsplanering ska både säkerhetsaspekten och hänsyn till kulturmiljö, friluftsliv och icke brandgynnade naturvårdsintressen beaktas.

Skötselåtgärderna som beskrivs nedan avser i första hand tallskogarna, som sedan tidigare är präglade av skogsbränder, samt de yngre skogar som domineras av tall eller löv.

Bränningen ska sträva efter att skapa brandljud i klenare tallar samt i stort sett låta de gamla tallarna överleva branden. I de yngre skogar som är tydligt påverkade av modernt skogsbruk, och som idag saknar högre naturvärden, kan man uppnå ett bättre resultat av naturvårdsbränningen genom att först utföra en viss utglesning. Dessa åtgärder syftar till få till en bättre struktur och trädslagsblandning och att öppna upp bestånden.

Målet för naturvårdsbränningarna skall även vara att påverka markskiktet för att på så sätt gynna marksvampar, marklevande insekter m.fl. arter som är beroende av störd mark. En annan önskvärd följd effekt av bränningarna är luckor med ökad mängd död ved i solöppna lägen vilket ökar förutsättningen för insekter knutna till solexponerad död ved.

När naturvårdsbränning inte kan genomföras inom rimlig tid, eller då den riskerar att skada andra värden, kan mekaniska åtgärder genomföras för att erhålla eller bevara strukturer som brand annars skapar. Det kan vara sådana strukturer som exempelvis talldominans, skadade och långsamt döende träd, död ved, luckighet, och solbelysta gamla träd. Sådana åtgärder görs så att en naturskogsartad struktur utvecklas och bibehålls.

Innan naturvårdsbränning eller andra åtgärder genomförs i närheten av kraftledning ska samråd ske med Svenska Kraftnät.

Löpande skötsel

Återkommande bränning med intervall som är naturliga för trakten.

Skötselområde 3: Friluftsliv och anläggningar

Beskrivning

Närheten till Bäsna by gör att området har stort värde för friluftslivet. Eftersom den skogsbilväg som leder fram till reservatet är bommad i dagsläget så behöver man dock ta sig till fots till reservatet. Från bommen är det ca två km att gå innan man når reservatet och från närmsta bilväg i Bäsna är det knappt 1 km att gå. För att ta sig till reservatet från Bäsna by så behöver man passera en obevakad järnväg.

En välanvänd stig löper genom den östra delen av reservatet, se skötselkartan i bilagan till skötselplanen, och denna utgör en del av det system med vandringsleder som förvaltas av friluftsfrämjandet i Gagnef. Även system av mindre tydliga stigar förekommer i området.

Bevarandemål

Information om reservatet och vilka föreskrifter som gäller där finns på informationstavlor i anslutning till området och via Länsstyrelsens hemsida.

Skötselåtgärder

Initialåtgärder

Gränsen för reservatet ska målas upp enligt standard. Uppsättning av informationstavla, förslagsvis vid de ställen i norr och söder där vandringsleden korsar reservatsgränsen samt eventuellt vid den vändplan som ligger i den västra delen av reservatet.

Vandringsleden som löper genom den östra delen av reservatet förvaltas av friluftsfrämjandet i Gagnef, inklusive de markeringar och skyltar som finns längs med leden. Vid tidpunkten för denna skötselplan har Länsstyrelsen inte

2026-06-22

511-3708-2026

någon ambition att underhålla leden då den redan underhålls av en annan organisation. Om denna förvaltning upphör får länsstyrelsen överväga om man ska ta över ansvaret. Om användande och underhåll av leden upphör har reservatsförvaltaren rätt att plocka bort markeringarna och skyltarna.

En brygga och en eldstad har noterats vid den strand som ingår i reservatet. Länsstyrelsen kommer att undersöka om strandskyddsdispens finns för bryggan. Inom reservatet är det Länsstyrelsen som bedriver tillsyn över strandskyddet medan det utanför reservatet är kommunen som har detta tillsynsansvar. Då bryggan ligger på gränsen till reservatet kan Länsstyrelsen komma att utreda hanteringen av frågan.

Löpande skötsel

Underhåll av gränser, markeringar, informationsskyltar och information på webben.

Dokumentation och uppföljning

Förvaltaren ansvarar för att väl dokumentera alla nyskapande åtgärder och restaureringar. Förvaltaren ska även dokumentera underhållsåtgärder samt tillsyn av friluftsanläggningar.

Uppföljning av de bevarandemål som angetts i skötselplan bör göras som underlag för utvärdering av om syftet med reservatet uppnås. Uppföljning genomförs av Länsstyrelsen och bör ge vägledning om huruvida ytterligare bevarandeåtgärder krävs för att upprätthålla gynnsamt bevarandetillstånd. Länsstyrelsen ansvarar även för att alla genomförda restaureringsåtgärder och övriga skötselåtgärder följs upp.

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras då uppföljningen eller andra fältundersökningar indikerar att behov finns, eller om skötselplanen i övrigt är inaktuell.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

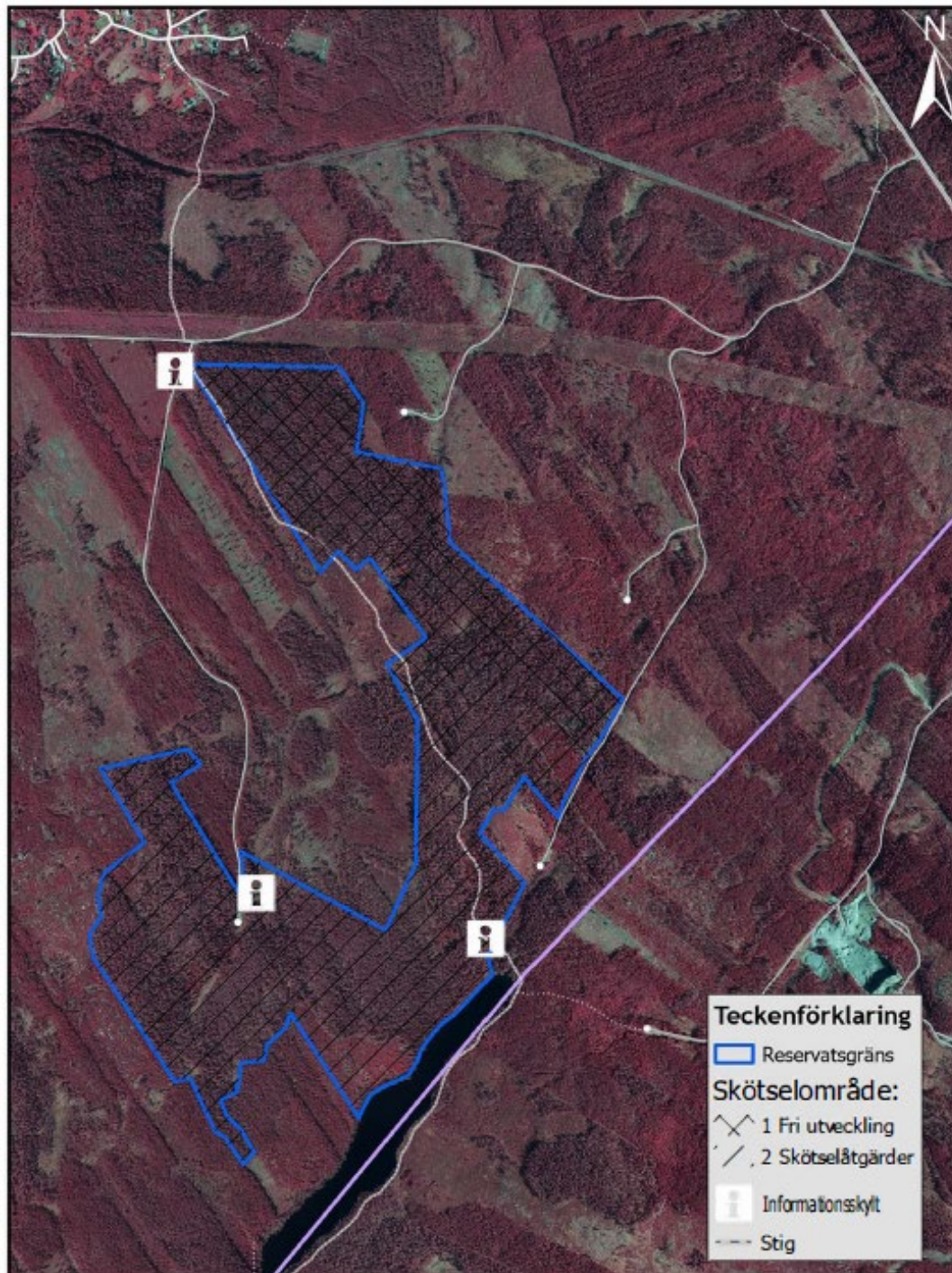
Prio	Åtgärd	Var	Frekvens
1	Uppmärkning av reservatsgräns	Se karta	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
1	Uppsättning och underhåll av informationsskyltar	Se karta	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
2	Webbplats		Engångsåtgärd, underhåll vid behov
2	Naturvårdsbränning, alt bränningsefterliknande åtgärder	Skötselområde 2	Återkommande

Bilagor

Skötselkarta för Orsberget-Malmmyrbergets naturreservat

Skötselkarta för Orsberget-Malmmyrbergets naturreservat

0 500 1 000
Meter